

Altijd feest in seniorenstad

Een stad voor
louter 55-plussers.

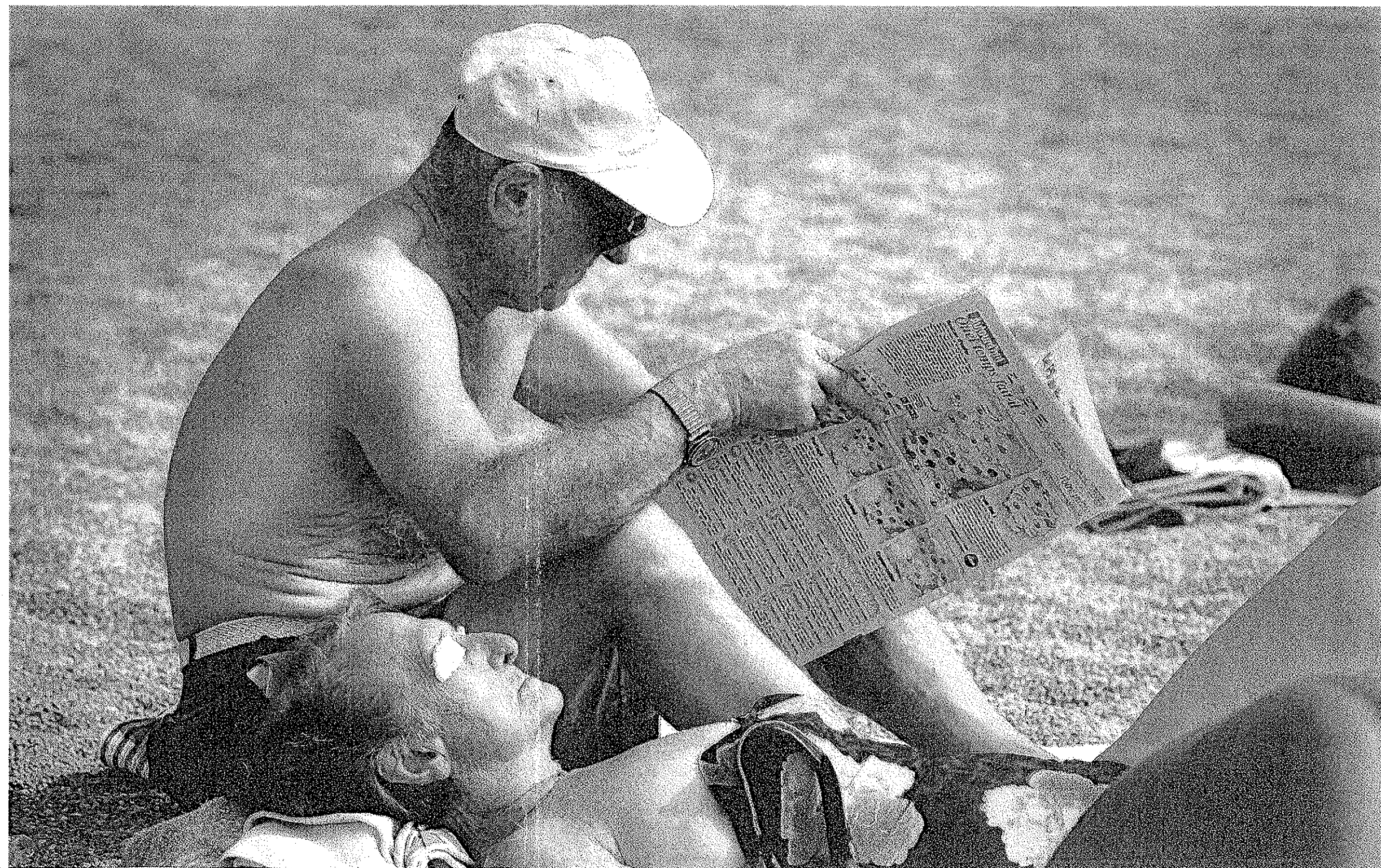
Waar ouderen mens kunnen
zijn en zich thuis voelen, waar ac-
tiviteit, veiligheid, betrokkenheid en
gezelligheid centraal staan en zorg
op de achtergrond aanwezig is. Een
stad, kortom, waar het ongeveer alle
dagen feest is. Seniorenstad. Wie
zou daar nou niet willen wonen?

Door Hélène Schenk

Miljoenen ouderen willen dat,
zo claimen onderzoekers.
Een mogelijke locatie is er
al: de provincie Zeeland.
Maar een rondgang door de
provincie wijst uit dat er vermoedelijk nog
heel wat water door de Rijn zal lopen voor
de eerste paal daadwerkelijk de grond in
kan.

Het idee is afkomstig uit Amerika. In het al-
tijd zonnige Arizona startte bouwonderne-
mer Del Webb in 1960 de eerste grootscha-
lige stad voor gepensioneerden ter wereld.
Iedereen in Sun City is vrolijk, wil het ver-
haal. De bewoners helpen elkaar, doen vrij-
willigerswerk of golfen met elkaar. Maar
hoewel de zon in Nederland niet altijd
schijnt, is een stad voor senioren toch een
zeer kansrijk concept voor de nabije toe-
komst, stelt Alex Sievers van Imbo Adviseurs
Stedenbouwkundigen Architecten in
het rapport 'Ik ben al heel lang bij de tijd.
Seniorenstad in Nederland'.

Onderzoek van Imbo zou hebben uitgewe-
zen dat ruim zeventig procent van de ondervraagden (misschien) wel in een seniorenstad zou willen wonen. Sievers spreekt van maar liefst vier miljoen potentiële bewoners. Een enorme groep, die gelet op de sterk stijgende veroudering in Nederland.

sterk stijgende vergrijzing in Nederland, de komende jaren alleen maar zal toenemen. Ook Plus Magazine, dat vrijwel gelijktijdig een onderzoek uitvoerde naar de belangstelling van senioren voor een eigen stad, leverde vrij veel positieve reacties op, alleen liet in dit geval 'slechts' een kwart van de ondervraagden weten best naar een seniorenstad te willen verhuizen en zei 67 procent van de ouderen geen trek te hebben in een stad waarin het straatbeeld gedomineerd wordt door brommobielen, rolators en jeu-de-boules-spelende ouderen. Volgens Sievers bestaan er met name in de provincie Zeeland kansen (rust, ruimte, fijn woonmilieu) en is er voldoende draagvlak aanwezig om met het idee aan de slag te gaan. Te beginnen met een discussiemitdag over de bedreigingen en kansen van een seniorenstad, die woensdag 1 december wordt gehouden in Theater De Mythe in Goes, onder het motto 'Een seniorenstad kan Zeeland opstuwen in de vaart der volkeren, maar het idee roept ook weerstanden op'.

Goes zou volgens gedeputeerde Harry van Waveren een mogelijke locatie kunnen zijn voor een seniorenstad. „Als je aan seniorenconcentratie denkt, zou je wellicht kunnen denken aan de majeure transformatieprojecten, werkgebieden die we willen omvormen naar woongebieden”, zei Van Waveren eerder. Het gaat dan onder meer om het Scheldeterrein in Vlissingen,

• Veel ouderen zouden zich best vermaken in een seniorenstad.

het stationsgebied in Middelburg, het gebied rond de Axelse dam in Terneuzen en het Havengebied in Goes. Maar in Goes en trouwens ook in Middelburg, staan ze niet te springen. Zoals ook de gemeenten Sluis en Borsele vooralsnog niets zien in een stad voor senioren. De wethouders Johan Provoost en Marga Vermue van die gemeenten zeiden onlangs wel dat ze best eens over het idee wilden nadenken 'als niemand anders wil', maar dat blijkt bij navraag een grap te zijn geweest. Wethouder Dorith van Ewijk, portefeuillehouder Zorg, Welzijn en Ouderenbeleid van Goes: „We streven juist naar integratie, zodat ouderen aan het volle leven deel kunnen nemen. Deze mensen hebben hun hele leven meestal actief doorgebracht en om dan als je ouder bent min of meer gedwongen te moeten samenwonen met enkel leeftijdsgenoten, nee.” Wethouder Albert de Vries van Wonen, Zorg en Welzijn in Middelburg sluit zich daarbij aan. Ook hij ziet niets in een seniorenstad en hij voegt daaraan toe: „Natuurlijk, projectontwikkelaars zoeken naar nieuwe ontwikkelingen om hun orderportefeuilles te vul-

len, maar ik vraag me af of we daar in mee moeten gaan.” Dat 'bouwers en projectontwikkelaars heel druk bezig zijn met het vullen van hun orderportefeuilles' bevestigen Jenny Heijstek en Henk Nijssen, beleidsmedewerkers Wonen en Stedelijke Vernieuwing van de provincie Zeeland. „Gedeputeerde Van Waveren kan iedere week wel ruimte in zijn agenda vrij houden om te praten met bouwondernemers die belangstelling hebben voor een seniorenstad”, weten de twee provincieambtenaren. BouwNed Zeeland hoort daar in ieder geval niet bij. Secretaris Mira Sollie: „Wij denken dat er helemaal geen behoefte bestaat aan een seniorenstad. We denken ook niet dat dat in bredere zin de knelpunten oplost waar Zeeland voor staat. We zoeken naar andere manieren om de wooneconomie een impuls te geven.” Heijstek en Nijssen bereiden de discussiemitdag over seniorenstad Zeeland voor. Beiden laten niet blijken wat ze van het initiatief vinden. Wel geven ze de voors en tegens aan. „Een onderzoek van Omroep Zeeland gaf aan dat drie van de vier onder-

vraagden niet naar een seniorenstad zouden willen verhuizen. Te weinig gemiddeld, geven ze als reden. Terwijl anderen dat nou juist een groot voordeel vinden. Of een ideale oplossing voor mensen die zich zo storen aan al die spelende kinderen in de straat.” Heijstek: „Een seniorenstad kan de provincie een belangrijke economische impuls geven. Veel jongeren trekken nu weg uit de provincie. Een seniorenstad biedt werkgelegenheid, dus misschien kunnen we jongeren daarmee in Zeeland houden.” Ze hebben nog niet duidelijk voor ogen hoe een seniorenstad eruit zou moeten zien. „Zo ver zijn we nog helemaal niet.” Wel staat al vast dat het nooit de schaal van Sun City kan hebben. „Daar wonen 40.000 mensen met een gemiddelde leeftijd van 78 jaar. Die gebruik kunnen maken van allerlei voorzieningen, zoals een golfbaan van 11.000 hectare. Wij hebben geen illusie dat we een kopie van Sun City gaan maken.” Als alle senioren hier uit de bestaande dorpen wegtrekken naar de seniorenstad, dan heeft dat enorme consequenties voor de be-

staande structuren, voert Heijstek aan. „Leegstand bijvoorbeeld.” Ook bestaat de verwachting dat vooral de kapitaalkrachtigere ouderen het zich met de huidige bouwprizen kunnen veroorloven om naar een seniorenstad te verhuizen. Nijssen: „Je kunt wel afspreken om een mix van goedkope en middelduur te bouwen, maar in de praktijk zal het er toch op neerkomen dat de nieuwe stad vooral de rijkere zal trekken.” „Onze collega's van Welzijn en Zorg maken zich ook grote zorgen”, vervolgt hij. „Ons beleid is er nu op gericht om ouderen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen, in kleine overzichtelijke wooneenheden te midden van oudere en jongere medeburgers. Mantelzorg is belangrijk. Als alle ouderen naar een seniorenstad verhuizen, valt de bodem weg onder je beleid.” Ko Abrahamse is voorzitter van de seniorenraad Middelburg. Zijn raad heeft nog geen formeel standpunt ingenomen over de seniorenstad, maar zelf heeft hij er wel een mening over: „Niet doen. Het leidt tot gettovorming en ik denk dat het beter is om zo lang mogelijk tussen mensen van al-

lerlei leeftijdsgroepen te blijven wonen. Golfen is wel leuk voor een keer op vakantie, maar niet het hele jaar door. Aan de andere kant zeg ik: als men dat wil, wie zijn wij dan om het tegen te houden?” Frank Bordui, directeur van de Stichting voor Regionale Zorgverlening Zeeland, is in principe positief over een seniorenstad. „In heel veel situaties zoeken gelijkgestemden elkaar nu al op”, zegt hij. „Mensen gaan op een bepaalde plaats wonen omdat ze daar rust, ruimte, veiligheid en ontspanning vinden en de voorzieningen hen blijkbaar aanspreken. Die voorzieningen kun je verder uitbouwen en versterken en zorgvoorzieningen vooral daar concentreren, zodat mensen zolang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. De kop van Schouwen-Duiveland en de boulevard van Vlissingen lijken nu al op seniorensteden. Laten we daar niet zo moeilijk over doen.”

De discussiemitdag over de seniorenstad in Zeeland begint woensdag 1 december om 14.30 uur. Meer informatie over de bijeenkomst is te vinden op www.zeeland.nl en www.seniorenstad.nl.

Seniorenstad? Nee dank u

Door Hélène Schenk

Het idee om een stad voor louter 45- of 50-plussers te bouwen, spreekt nauwelijks iemand aan. Voorstanders zijn als de spelden in een hooiberg, terwijl de tegenstanders snel klaar zijn met hun oordeel. 'Een seniorenstad? Vreselijk! Nee hoor, dank u.'

Jacques Niederer, wethouder Ruimtelijke Ordening Breda:

„Ik persoonlijk moet er niet aan denken. Binnen het college van burgemeester en wethouders hebben we het nog niet over dit onderwerp gehad. Wij zijn er juist voor dat jong en oud samenleven in één wijk. Ons beleid is erop gericht wijken leefbaarder en interessanter te maken voor alle doelgroepen. Met de stichting van een seniorenstad ga je terug naar segregatie in plaats van integratie. Wat betreft ruimte is een seniorenstad in elk geval uitgesloten in Breda. Bovendien: als je de enorme wachtlijsten van woningzoekenden ziet, kun je als gemeente toch niet met droge ogen een wijk gaan bestemmen voor senioren alleen?”

Steven Adriaansen, wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling gemeente Roosendaal:

„Wij zijn in Roosendaal zeker geen voorstander van seniorenwijken. Wij kiezen juist voor het omgekeerde. Natuurlijk hebben

• De Bredase wethouder Jacques Niederer.

Foto Johan van Gurp

ook wij te maken met een sterke vergrijzing en we spannen ons dan ook flink in om voldoende geschikte voorzieningen te creëren voor ouderen. Volgens ons bestaat er in Roosendaal ook geen behoefte aan een senio-

renstad. Mensen zijn gehecht aan hun eigen woning en woonomgeving en willen daar zo lang mogelijk blijven.”

Een woordvoerder van de gemeente Bergen op Zoom namens wethouder Giel Jansen van Ruimtelijke Ontwikkeling: „Nee, wij zijn geen voorstander van een seniorenstad. Daar bestaat ook geen behoefte aan. Wij zijn voorstander van integratie en niet voor het apart zetten van mensen. Senioren horen er gewoon bij. Die mensen moet je niet wegstoppen en niet weg laten stoppen in een soort reservaten.”

Woordvoerder Arno Heltzel van de Unie KBO (Katholieke Bond van Ouderen):

„Een seniorenstad? Vreselijk! Een stad zonder jongeren, spelende kinderen en dertig-plussers zou een enclave kunnen worden, weggestopt van de rest van de wereld. Een dergelijk initiatief past niet bij de uitgangspunten van de KBO dat ouderen voldoende kansen moeten krijgen om volop deel te nemen aan de maatschappij. Nederland is een samenleving met een streep onder het woord samen.”

Suzan Pijs, beleidsadviseur van de Algemene Nederlandse Bond van Ouderen (ANBO):

„In principe zijn wij voor een vergroting van de keuzemogelijkheden voor senioren. Waar

• Steven Adriaansen, wethouder van Roosendaal.

Foto Ben Steffen

we mee zitten, is of een seniorenstad haalbaar is. Wij merken in elk geval aan de hand van reacties bij onze achterban dat er weinig animo voor is. En we hebben het idee dat er toch weer eerst gebouwd wordt voor de men-

sen met een dikkere portemonnee. Het klopt dat kleinschalige woonvormen voor ouderen wel in zijn. Maar het is heel wat anders als je in je woonomgeving alleen nog maar ouderen tegenkomt.”

Paula Marsman, regionaal contactpersoon Zuid (Zeeland, Noord-Brabant en Limburg) van de landelijke vereniging Groepswonen van Ouderen:

„Een seniorenstad? Nee, dat lijkt me niks. Dan roest je vast en houd je vast aan bepaalde denkbeelden. Ik woon zelf in een kleinere groep (27 woningen, 38 mensen) waarbinnen de leeftijd varieert van 51 tot 83 jaar. We hebben steun aan elkaar en als zoals in mijn geval je partner wegvalt, kom je niet helemaal alleen te zitten. Maar wij houden wel contact met jong en oud buiten.”

Luce Paulussen, onder meer secretaris van de Verenigde Bonden Overleg Brabant, voorzitter van de ANBO afdeling Brabant, oud-wethouder van Breda en bijna 77:

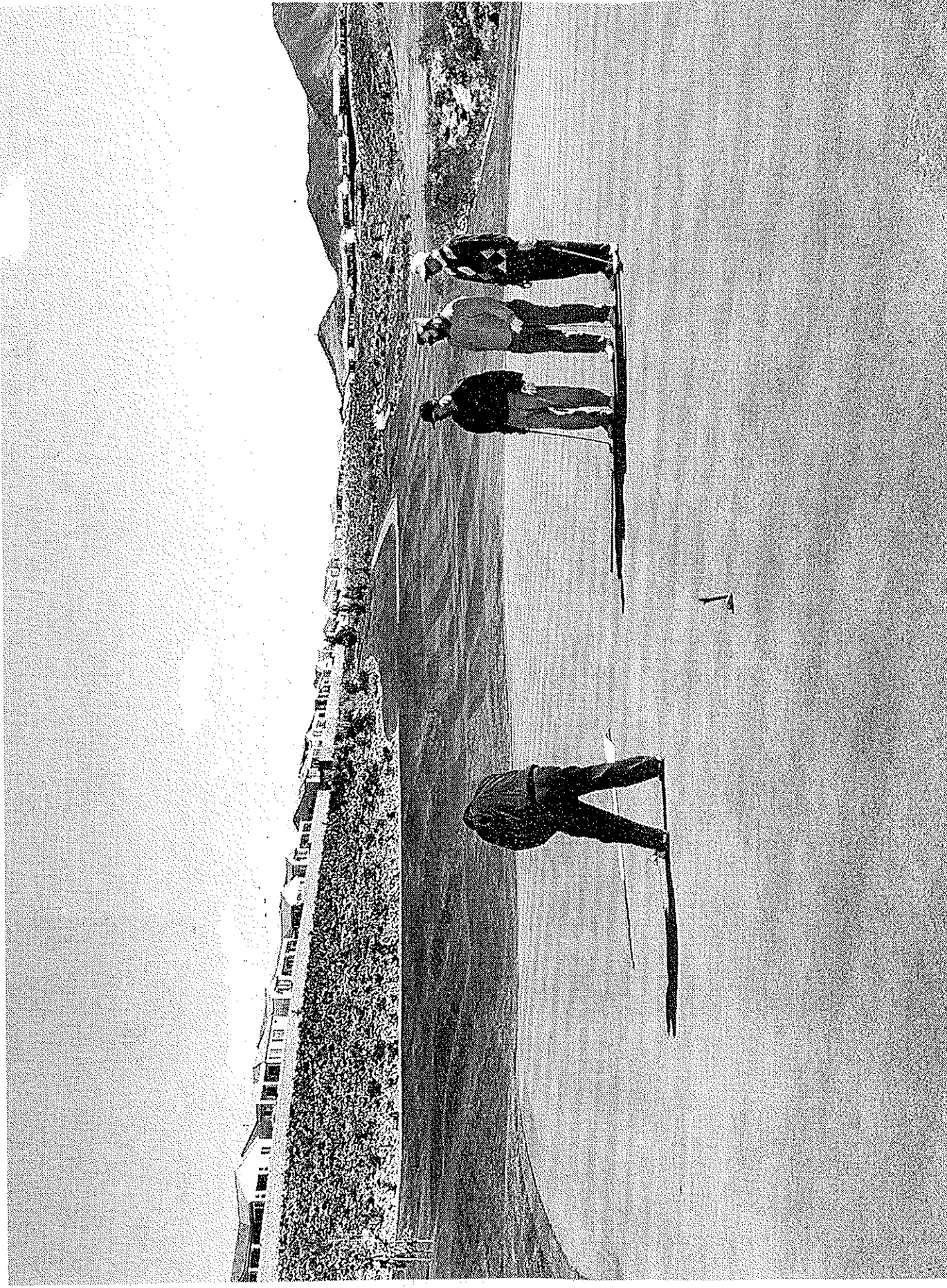
„Als VBOB hebben we nog geen standpunt over dit onderwerp, maar ik kan wel mijn particuliere mening geven. Een samenleving waarin mensen van alle leeftijd naast elkaar wonen, vind ik veel aantrekkelijker. Informele zorg is ook gemakkelijker in een samenleving met een gemengde bevolkingsopbouw. Je moet er ook bij stilstaan hoe zo'n seniorenstad er over tien of vijftien jaar uit zal zien.

• Luce Paulussen.

Foto Johan van Gurp

Maar als ouderen het willen, ontwikkel dan wat zou ik zeggen en kijk of het loopt. Ik heb in mijn omgeving echter nog niemand gehoord die op een dergelijk initiatief zit te wachten.”

Sun City Anthem in Nevada, een seniorenstad. Anthem kreeg niet de geplande 10.000 woningen maar 6.300, waarmee een van de drie golfbanen verviel. (Foto Bloomberg)

SENIORENSTAD

‘Pas welkom als u later groot bent’

• *Vervolg van pagina 1* Mogelijkheden voor vermaak moeten de toon voeren: bowlen, zwemmen en in mindere mate ook golfen. Veel hobbyruimtes, groen en medische voorzieningen (de onderzoekers weten nog niet waar verplegend personeel gevonden moet worden). En dat alles volgens het schoon-heel-en-veilig-principe.

Niet alle ouderen zijn tevreden met de woonmogelijkheden in Nederland. De kapitaalvlucht van vermogende ouderen naar Duitsland en België is groter dan ooit, en aan de Spaanse Costa's zijn Nederlandse landstalige zorgcomplexen ontstaan.

Cruciaal in het verhaal is de leeftijdsgrens. Die is voorlopig vastgesteld op 55 jaar. Interim-directeur van de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting (SEV) René Scherpenisse (43) beseft dat hij nog niet welkom was geweest in de stad en dat de grens als discriminerend gezien kan worden, maar wijst daarbij op de informele seniorenleeftijdsgrens, toch wonen daar den huizen kennen soms ook geen leeftijdsgrens, toch wonen daar geen kinderen. „En ga eens kijken op parken met zomerhuisjes en campings – vol met ouderen.”

De onderzoeker Sievers ziet het discriminatoire element niet som-

ber in. Hij denkt dat jongeren niet eens in een ‘oudere’ omgeving willen wonen.

Ook hoogleraar E. Alkema (66) van de rechtenfaculteit van de Universiteit Leiden ziet „het probleem niet direct”. Zolang senioren niet gedwongen worden in een afgekekende omgeving te gaan wonen, en voldoende andere locaties tot hun beschikking hebben, is een minimumleeftijd van een wijk toegestaan. „Zeilers mogen ook ergens samen gaan wonen als ze dat plezierig vinden.”

Pas wanneer de overheid een gebied toewijst en jongeren dwingt die buurt te verlaten, raakt het discriminatoire element de grenzen van artikel 1 van de Grondwet.

„Bovendien geldt ook nog dat het nu misschien jammer voor u is dat u er nog niet mag wonen”, zegt de hoogleraar Alkema, „maar als u straks groot bent misschien wel.”

Ouderenbond ANBO zegt „geen enkel bezwaar” te hebben een mogelijke seniorenstad. De belangengorganisatie wil vooral dat de keuzemogelijkheden toenemen. „Als er een categorie ouderen is die naar Amerikaans voorbeeld met bevestiging wil gaan wonen, prima”, zegt de ANBO-woordvoerder.

SEV-bestuurder Scherpenisse werkte eerder bij de ANBO. Die organisatie was toen nog fel tegen exclusief samenwonen van ouderen. Scherpenisse kan zich nog herinneren hoe dergelijke complexen

werden neergezet als ‘getto’s’. „Maar er was een omslag. Eerder vond men dat ouderen moesten participeren in de maatschappij en dat gewone woonwijken maar ouderen-vriendelijk moesten zijn. Ik geef geen moreel oordeel over een seniorenstad, maar zie wel een verschuiving. Ook al willen velen zich niet laten aanspreken als oudere, er is een behoefte aan wonen met ons-soort-mensen.”

Waar de stad, buurt of wijk zou moeten komen, is de volgende stap. De onderzoekers en planners makers zeggen volgende maand in Zeeland verder te praten met de gemeenten Middelburg, Vlissingen en Goes over mogelijke nieuwbouwlocaties. Ook de Achterhoek,

Vorig jaar kwam er een voorlopig einde aan de opmars van de Sun City-keten met de tegenvalende animo voor de woningen aan de minder warme oostkust. De huizenprijs werd verlaagd, de minimumleeftijd voor ten minste een van de twee partners zakte van 55 naar 50 jaar.

De statistieken van de onderzoekers wijzen misschien in de richting van duizenden enthousiastelingen, maar vier willekeurig om commentaar gevraagde dames in het bejaardentehuis De Ankerplaats in Lelystad zien het niet zitten. „Je moet jongeren om je heen houden. Voor het leven in de buurt”, zegt Antje Asman (63).

„Niet alleen maar bejaarden graag”, voegt vriendin Liesbeth van Elst (84) „Dan wordt het zo afgebaakt.” En al die activiteiten dan, die ouderen met elkaar in een afgebaakte stad kunnen doen? „Hier is ook genoeg te doen”, zegt Johanna van der Ree (87). „Kaarten maken, muziek spelen. En sjoelen heb ik ook een keerje gedaan.”

Mocht het zover komen, de vier bewoners van het bejaardentehuis De Ankerplaats zullen er niet heen verhuizen. Advies hebben ze wel: schaf de leeftijdsgrens af. Asman: „Anders worden ook daar de jongeren daar zo afgekat. Zo van: wat doe jij hier, snoteus?” Van Elst: „Je bent pas oud als je de tachtig inschuift.”

dat als officieel beleid heeft te profileren van de vergrijzing en zich wil profileren als het Florida van Nederland, of de vrijkomende grond van vliegveld Valkenburg zijn volgens Sievers opties.

De statistieken van de onderzoekers wijzen misschien in de richting van duizenden enthousiastelingen, maar vier willekeurig om commentaar gevraagde dames in het bejaardentehuis De Ankerplaats in Lelystad zien het niet zitten. „Je moet jongeren om je heen houden. Voor het leven in de buurt”, zegt Antje Asman (63).